

Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi
Journal of Muallim Rifat Faculty of Education

ISSN: 2667-5234

Tarih Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri*

Samet KARAKUŞ**

Makale Bilgisi

ÖZET

Geliş Tarihi:
18.02.2020

Düzeltilme Tarihi:
07.04.2020

Kabul Tarihi:
07.04.2020

Basım Tarihi:
10.07.2020

Bu çalışmanın amacı, tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda görüşlerini belirlemektir. Bu kapsamda tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımı hakkındaki, öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket ve yarı yapılandırılmış mülakat formları kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde Gümüşhane il ve ilçe sınırları içerisindeki liselerde görev yapan tarih öğretmenleriyle yürütülmüştür. Araştırmada anket uygulamasına 39, mülakat uygulamasına 35 tarih öğretmeni katılmıştır. Araştırmada anketten elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yüzde ve frekans cinsinden, yarı yapılandırılmış mülakattan elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda tarih öğretmenlerinin çoğunun alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımını doğru yaptıkları, derslerinde alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken en çok öğrencilerin ilgisizliği, tarih dersine ayrılan sürenin yetersiz olması ve velilerden kaynaklı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

© 2020MREFD. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Sözcükler: Alternatif ölçme-değerlendirme, lise, tarih öğretmeni

History Teachers' Opinions on Issues They Experience through Alternative Measurement-Evaluation Processes

Article Info

ABSTRACT

Received:
18.02.2020

Revised:
07.04.2020

Accepted:
07.04.2020

Published:
10.07.2020

The aim of this study is to express the opinions of history teachers about alternative measurement and evaluation methods. In this context the opinions of history teachers about the definitions of alternative measurement-evaluation and about the problems that teachers encounter while applying the methods of measurement and evaluation were examined. In the research descriptive method was used. In the research the data were reached by using questionnaire and semi-structured interview forms. In the second term of 2018-2019 academic year, the research was carried out with the history teachers working in high schools in Gümüşhane province and district. In the research 39 history teachers participated in the questionnaire application and 35 history teachers participated in the interview application. In the research, the data obtained from the questionnaire in terms of percentage and frequency by using the SPSS 22.0 package programme and the data obtained from the semi-structured interview in terms of content analysis were analyzed. As a result of the research, it has been determined that the most of the

* Bu makale, Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK danışmanlığında Samet KARAKUŞ tarafından hazırlanan "Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi (Gümüşhane İli Örneği)" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Doktora Öğrencisi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon-TÜRKİYE. e-mail: samet_karakus20@trabzon.edu.tr

history teachers make the definition of alternative assessment-evaluation correctly, and when applying alternative assessment-evaluation methods in their lessons the students's indifference, insufficient time allocated to history lesson and problems arising from parents.

© 2020JMRFE. All rights reserved

Keywords: Alternative measurement-evaluation, high school, history teacher

1. GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında bireylerden beklenen istendik davranışların kazandırılması ancak eğitimle sağlanabilmektedir. Bireyin eğitimle neler kazandığını belirleyebilmek için ise ölçme ve değerlendirmeye ihtiyaç vardır. Ölçme-değerlendirme süreci ne kadar iyi yürütülürse kazanımlara ulaşma yolunda daha doğru adımlar atılmış olur (Güneş, 2007).

Türkiye’de öğretim programları çağın gerekleri doğrultusunda 2004 yılından itibaren yapılandırmacılık anlayışı doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Yapılandırmacılık ile birlikte ölçme-değerlendirme süreci de yeni bir boyut kazanmıştır. Geleneksel olarak uygulanan yazılı yoklama, çoktan seçmeli, boşluk doldurma gibi yöntemlerin öğrencinin gerçek performansını ölçmede yetersiz kaldığı görülmüş ve bunun yerine daha çok sürece önem veren ve öğrenciyi de sürece katan bir anlayış hâkim olmaya başlamıştır (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Yapılandırmacılık doğrultusunda uygulamaya konulan yeni ölçme-değerlendirme süreci öğrencinin çoklu yöntemler kullanılarak değerlendirilmesini önemsemektedir. Bu durum da alternatif ölçme-değerlendirmenin rolünü ortaya koymaktadır. Geleneksel ölçme-değerlendirme sürecinde öğrencinin neyi bildiğine odaklanılırken alternatif ölçme-değerlendirme sürecinde öğrencinin sadece neyi bildiğine değil, bunun yanında hangi becerilere sahip olduğuna, bireysel ilgilerinin, ihtiyaçlarının, tutumlarının da önemsendiği bir sürece odaklanılır (Özenç ve Çakır, 2015).

Ölçme-değerlendirmenin doğru bir şekilde yürütülmesinin sorumluluğu şüphesiz ki öğretmene aittir. Günümüzde öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerden birisi de ölçme-değerlendirmeyi kaliteli bir şekilde yapabilmesidir. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2017, s. 15) öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki genel yeterlilikler alanında ölçme ve değerlendirme boyutunda;

1. Alanına ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun ölçme ve değerlendirme araçları hazırlar ve kullanır,
2. Ölçme ve değerlendirmede süreç ve sonuç odaklı yöntemler kullanır,
3. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilere ve diğer paydaşlara doğru ve yapıcı geribildirimler verir” denilmektedir.

Bu göstergeler ise alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini işaret etmektedir. Alternatif ölçme-değerlendirme sürecinde öğretmen öğrencilerine rehberlik etmekte, geribildirim vermekte, sadece sonuca değil sürece de odaklanmakta, öğrencilerin bireysel farklılıklarına önem vermektedir (Özenç ve Çakır, 2015; Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2015; Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2017). Tarih dersi öğretim programlarında da tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullanması beklenmektedir (MEB, 2011; MEB, 2018). Tarih derslerinde öğretmenlerin kullanabileceği alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri; öz

değerlendirme, akran değerlendirme, performans görevi, proje, öğrenci ürün dosyası, derecelendirme ölçekleri, drama, kontrol listesi, not alma, dereceli puanlama anahtarı, gözlem, görüşme ve diğerleridir (MEB, 2011).

Literatür incelendiğinde Türkiye’de alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda öğretmenleri konu edinen çalışmaların daha çok ilköğretim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (Anıl ve Acar, 2008; Algan, 2008; Altınışık, 2014; Büyüktokatlı ve Bayraktar, 2014; Dokumacı-Sütçü, 2014; Duban ve Küçükylmaz, 2008; Gelbal ve Kelecioğlu, 2008; Kilmen ve Beyhan, 2011; Metin ve Demiryürek, 2009; Okur, 2008; Orhan, 2007; Özkoparan, 2016; Sırkıntı, 2007; Şimşek, 2011; Yayla, 2012; Yiğit, 2013). Lise düzeyinde alternatif ölçme-değerlendirme konusunda öğretmenleri konu edinen çalışmaların ilköğretim düzeyine göre daha kısıtlı olduğu belirlenmiştir (Akbaş ve Gençtürk, 2012; Aksu, 2013; Gülbetekin, 2011; İrez ve Yavuz, 2009; Pamukcu, 2015; Bayat ve Şentürk, 2015; Cansız-Aktaş ve Yaşar-Aktaş, 2012). Lise düzeyinde tarih öğretmenliği alanında alternatif ölçme-değerlendirme konusunda öğretmenlerin görüşlerini konu edinen çalışmaların (Çelebi, 2014; Günal, 2011; Kaya, Güven, Akkuş ve Günal, 2013; Pamuk, 2015) da kısıtlı düzeyde olması sebebiyle bu çalışmanın yapılmasında etkili olmuştur. Bu bağlamda bu çalışmayla alandaki bu boşluğun doldurulmasına katkı sağlanmış olunacağına inanılmaktadır.

Alternatif ölçme-değerlendirme sürecinde öğretmenleri konu edinen çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin süreç içerisinde zaman, öğrencilerin ilgisizliği, okulun fiziki şartlarının yetersizliği, velilerin eğitim düzeyinin düşüklüğü gibi birtakım sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir (Akbaş ve Gençtürk, 2012; Acat ve Uzunkol, 2010; Adanalı ve Doğanay, 2010; Gelbal ve Kelecioğlu, 2008; Kanatlı, 2008; Tay, 2013; Yiğit, 2013). Bu çalışmayla da tarih öğretmenlerinin ne gibi sorunlar yaşadığı ortaya konularak değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik görüşlerini belirleyerek değerlendirmelerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

- Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin tanımı hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemin seçilmesinin nedeni araştırmanın amacından kaynaklanmaktadır. Çünkü betimsel yöntemde amaç araştırılan konuyla ilgili belirli standartlar doğrultusunda bir takım değerlendirmelerde bulunmak, araştırılan konu ya da durumu detaylı bir biçimde tanımlayarak açıklamaktır (Çepni, 2012).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde Gümüşhane Merkez, Kürtün, Torul, Kelkit, Şiran ve Köse ilçe sınırları içerisindeki liselerde görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada tarih öğretmenlerinin tamamına ulaşılması

hedeflendiğinden ayrıca örneklem almaya gerek duyulmamıştır. Araştırmada anket uygulamasına 39, yarı yapılandırılmış mülakat uygulamasına ise 35 tarih öğretmeni katılmıştır. Araştırmada anket uygulamasına katılan öğretmenlere ilişkin diğer bilgiler şu şekildedir:

Tablo 1. Ankete Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	Kadın	29	74,4
	Erkek	10	25,6
Hizmet Yılı	0-5 Yıl	15	38,5
	6-10 Yıl	11	28,2
	11-15 Yıl	2	5,1
	16-20 Yıl	4	10,3
	20 yıl ve üzeri	7	17,9
Eğitim Durumu	Eğitim Fakültesi/Tarih Öğretmenliği	16	41
	Fen-Edebiyat/Tarih	22	56,4
	Lisansüstü- Tarih Eğitimi	1	2,6
Okul Türü	Meslek Lisesi	10	28,2
	Anadolu Lisesi	14	41
	Fen Lisesi	2	5,1
	İmam-Hatip Lisesi	7	20,5
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	5,1
Ortalama Sınıf Mevcudu	20'nin altında	15	38,5
	21-30	24	61,5

Tablo 1'e bakıldığında, anket uygulamasına katılan öğretmenlerin üçte ikisinin (%74,6) erkek, üçte birinin ise (%25,6) kadın olduğu görülmektedir. Hizmet yılına göre değerlendirilme yapıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun (%38,5) 0-5 yıl arasında kıdeme sahip olduğu anlaşılmaktadır. En az oranda (%5,1) hizmet yılı süresi ise 11-15 yıldır. Öğretmenlerin eğitim durumlarına bakıldığında yarısından çoğunun (%56,4) Fen-Edebiyat Fakültesi tarih bölümü mezunu oldukları ortaya çıkmaktadır. Ankete katılan öğretmenlerin yarısına yakınının (%41) Anadolu liselerinde çalıştığı, en az oranda ise (%5,1) fen lisesi ve sosyal bilimler lisesinde çalıştığı görülmektedir. Öğretmenlerin derslerine girdikleri sınıfların ortalama mevcudu incelendiğinde en çok (%61,5) 21-30 arası sınıf mevcuduna sahip sınıflara ders verdikleri anlaşılmaktadır.

Mülakata katılan öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Mülakata Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler	Kategoriler	N	%
Hizmet Yılı	0-5 Yıl	15	42,9
	6-10 Yıl	10	28,6
	11-15 Yıl	2	5,7
	16-20 Yıl	4	11,4
	20 yıl ve üzeri	4	11,4

Eğitim Durumu	Eğitim Fakültesi/Tarih Öğretmenliği	15	42,9
	Fen-Edebiyat/Tarih	19	54,3
	Lisansüstü- Tarih Eğitimi	1	2,9
Okul Türü	Meslek Lisesi	10	28,2
	Anadolu Lisesi	14	41
	Fen Lisesi	2	5,1
	İmam-Hatip Lisesi	7	20,5
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	5,1
Ortalama Sınıf Mevcudu	20'nin altında	15	42,9
	21-30	20	57,1

Tablo 2 incelendiğinde mülakata katılan öğretmenlerin yarısına yakınının (%42,9) 0-5 yıl arasında kıdeme sahip olduğu görülmektedir. En az hizmet yılına sahip öğretmenler ise (%5,7) 11-15 yıl arasında kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin mezun oldukları bölüm incelendiğinde öğretmenlerin yarısından fazlasının (%54,3) Fen-Edebiyat Fakültesi tarih bölümü mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne bakıldığında en çok oranda (% 41) Anadolu lisesi ön plana çıkmaktadır. En az ise (%5,1) ile fen lisesi ve sosyal bilimler lisesinin olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin derslerine girdikleri sınıf mevcutları incelendiğinde yarısından fazlasının (%57,1) 21-30 arasında değişen sınıf mevcuduna sahip sınıflarda ders verdikleri anlaşılmaktadır.

2.2. Veri toplama araçları

Araştırmada anket ve yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak verilere ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu Yiğit'in (2013) araştırmasında kullandığı anket ve mülakat formundan yararlanılarak oluşturulmuştur. Anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formları üç uzmanın görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Anket ve mülakat formunun anlaşılır olup olmadığını tespit etmek için Trabzon ilinden 22 tarih öğretmeni ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamadan sonra tekrar uzman görüşlerine başvurularak anket ve yarı yapılandırılmış mülakat formuna son şekli verilmiştir. Ankette katılımcıların demografik bilgilerine (cinsiyet, hizmet yılı, mezuniyet durumu, ortalama sınıf mevcudu, görev yapılan okul türü) ve alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunları tercih edebilecekleri 8 maddelik çoklu seçenekli bir bölüme yer verilmiştir. Bu bölümde katılımcılara bir veya birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise alt problemler kapsamında katılımcılara şu sorular sorulmuştur;

- Size göre alternatif ölçme-değerlendirme ne demektir?
- Derslerinizde alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken herhangi bir sorun yaşıyor musunuz? Eğer yaşıyorsanız bu sorunlardan bahsedebilir misiniz?

2.3. Verilerin toplanması

Araştırmada veriler 2018-2019 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde elde edilmiştir. Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izin alınmıştır. Merkez ilçede öncelikle anket uygulaması gerçekleştirilmiş, mülakat uygulaması için öğretmenlerden randevu alınarak belirlenen günlerde mülakatlar yapılmıştır. İlçelerde ise öğretmenlerden randevu alınan

günlerde önce anket uygulaması sonrasında ise mülakat uygulaması yapılmıştır. Mülakatların sessiz bir ortamda gerçekleştirilmesine özen gösterilmiştir. Mülakatlar ses kayıt cihazına katılımcıların onayları doğrultusunda kaydedilmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Anketten elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak frekans ve yüzde cinsinden, yarı yapılandırılmış mülakattan elde edilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizinin amacı, birbirine benzeyen verileri belirli kodlar ve temalara göre bir araya getirerek okuyucunun anlayacağı şekilde sunmak için düzenleyerek yorumlarda bulunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizi için görüşme kayıtları yazıya geçirilmiş, daha sonra araştırmacı tarafından birçok kez okunarak kodlara ulaşılmış, kodlardan da temalara erişilmiştir. Elde edilen temaların birbirlerini kapsamamasına dikkat edilmiştir. İçerik analizinin güvenilirliğini sağlamak için elde edilen veriler iki araştırmacıya gönderilmiş, araştırmacıların da kodlamaları kontrol etmesi istenmiştir. Araştırmanın genel süreci ve bu süreçte yapılanlar detaylı bir şekilde açıklanmaya çalışılarak araştırmanın dış geçerliği artırılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlere Ö1, Ö2, Ö3 gibi kodlar verilmiştir. Öğretmen görüşleri doğrudan alıntılar şeklinde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde anket (A) ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan (B) elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

(A) Anketten Elde Edilen Bulgular

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Tarih Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerini Uygularken Karşılaştıkları Sorunlar

Tarih Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerini Uygularken Karşılaştıkları Sorunlar	f	%
Tarih derslerine ayrılan süre alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulamaya yetmemektedir.	29	25,0
Ölçeklerin karmaşık olması nedeniyle değerlendirmede zorluk yaşıyorum.	3	2,6
Sınıf mevcudunun fazla olmasından dolayı uygulamada zorluk yaşıyorum.	10	8,6
Alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken sınıf yönetiminde zorluk yaşıyorum.	9	7,8
Okulun ve sınıfın fiziki olanakları yetersiz olduğu için uygulamada zorluk yaşıyorum.	12	10,3
Alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığım için zorluk yaşıyorum.	5	4,3
Öğrencilerin ilgisizliğinden dolayı sorun yaşıyorum.	29	25,0
Velilerin eğitim düzeyinin düşük olmasından dolayı sorun yaşıyorum.	19	16,4

Tablo 3 incelendiğinde tarih öğretmenlerinin en çok sorun yaşadıkları konunun %25 ile tarih derslerine ayrılan sürenin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulamaya yetmemesi ve öğrencilerin ilgisizliği olarak ön plana çıkmaktadır. Daha sonra en fazla sorun yaşanan konu ise %16,4 ile velilerin eğitim düzeyinin düşük oluşudur. Dolayısıyla tarih öğretmenlerinin %66,4 oranında tarih dersine ayrılan sürenin yetersiz oluşu, öğrencilerin ilgisizliği ve velilerin eğitim düzeyinin düşük oluşu sebebiyle sorun yaşadıkları anlaşılmaktadır. Tarih öğretmenlerinin en az oranda sorun yaşadıkları konu ise %2,6 ile ölçüklerin karmaşıklığıdır.

(B) Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Tarih Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerini Uygularken Yaşadıkları Sorunlar

Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar	f	Öğretmenler
Tarih dersine ayrılan sürenin yetersiz oluşu	27	Ö7, Ö33, Ö25, Ö35, Ö3, Ö15, Ö14, Ö2, Ö1, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32,
Öğrencilerin ilgisizliği	32	Ö23, Ö25, Ö5, Ö35, Ö32, Ö18, Ö14, Ö2, Ö8, Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö12, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27, Ö29, Ö30, Ö31, Ö34,
Velilerden kaynaklanan problemler	15	Ö25, Ö35, Ö32, Ö2, Ö8, Ö4, Ö6, Ö9, Ö13, Ö12, Ö17, Ö20, Ö21, Ö27, Ö29
Okulun fiziki şartlarının yetersizliği	7	Ö32, Ö6, Ö13, Ö12, Ö16, Ö18, Ö20,
Sınıf yönetiminde yaşanan sorunlar	5	Ö3, Ö12, Ö18, Ö19, Ö23
Sınıfların kalabalık olması	5	Ö33, Ö5, Ö18, Ö5, Ö11
Öğretmenin bilgi eksikliği	1	Ö2
Ölçeklerin uzun olması	1	Ö13
Diğer	2	Ö8, Ö28

Tablo 4 incelendiğinde tarih öğretmenlerinin en çok sorun yaşadıkları konu (f=32) öğrencilerin ilgisizliği yönündedir. Örneğin Ö8 kodlu tarih öğretmeni konuyla ilgili görüşünü şu şekilde belirtmiştir: “Öğrenciler performans görevlerini angarya olarak görüyorlar. Bunun bir bilgi edinme aracı olduğunu aracı olduğunu düşünmüyorlar. Olaya not almak için yaklaşıyorlar. Tarihi çok basit bir şey olarak görüyorlar ve boş ödevler yapıyorlar.” Benzer şekilde Ö10 kodlu öğretmen konuyla ilgili görüşünü: “En büyük sıkıntı açıkçası öğrenci kaynaklı oluyor. Çoğu öğrencinin alt yapısı zayıf. İnterneti genelde hep kullanıyorlar. Bir ara Yavuz Sultan Selim ile ilgili bir ödev vermiştim.5-6 kişi aynı ödevi getirdiler. Dedim ki siz herhalde Google’a yazdınız direkt o konu çıktı. Evet dediler. Artık bizim dönemlerimizdeki gibi kütüphaneye gidip araştırma yapmıyorlar” şeklinde, Ö19 ise: “Öğrenciler genel olarak ilgisizler. Performans sunacağı zaman çalışıp gelmiyor. Mesela bir öğrenci diyor ki bana “sıfır verin ben anlatmayacağım” niye diyorum “ben oraya çıkmam” diyor. Yani resmen başta görevi kabul etmiyor.” şeklinde görüşünü ifade ederek öğrencilerin ilgisiz oluşlarını ön plana çıkarmıştır.

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme sürecinde en çok karşılaştıkları ikinci sorun (f=27) ise tarih derslerine ayrılan sürenin yetersiz oluşudur. Örneğin Ö3 kodlu tarih öğretmeni bu konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir: *“En büyük sorunumuz konuların yetiştirilmesi gerekiyor. Bir ders 40 dakika. Sınıfta 20-25 tane öğrenci olduğunu düşünürseniz o ders içerisinde öğrenciye alternatif ölçme-değerlendirme yapmak zor oluyor. Hem konumuzu anlatmamız gerekiyor hem değerlendirme yapmamız gerekiyor. Vakit sıkıntısı oluyor.”* Benzer şekilde Ö25 kodlu öğretmen görüşünü : *“Bu teknikleri uygulayabilmemiz için bize yeterli zamanın verilmesi gerekir. 9.sınıflarda tarih dersi 2 saattir. 10. sınıflarda 2 saattir. Bu ikişer saat içerisinde sizin bu teknikleri uygulama imkânınız yok denecek kadar azdır. Öğretmenin burada tamamen zaman problemi vardır...”* şeklinde, Ö25 kodlu öğretmen ise: *“Tarih dersi için süre yeterli olmayabiliyor. Çünkü bilgi vermek gerekiyor. Sunum yaptığımız zaman dersten gidiyor.”* şeklinde görüşünü ifade ederek zaman probleminde dikkat çekmiştir.

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme sürecinde en çok karşılaştıkları üçüncü problem (f=15) velilerden kaynaklı problemler ile ilgilidir. Örneğin Ö8 kodlu öğretmen görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Birkaç tane veli ile karşılaştık. Ya geliyor benim çocuk işte sınav notu 90. Hocam sen 80 vermişsin. Verdim de bu sınav notuna göre verilen bir not değil. Bunu anlatmakla uğraşıyoruz velilere. Bir keresinde de bir öğrenci 1. sınavdan 76 almıştı. Öğrencinin performans notunu 75 vermiştim. Öğrencinin velisi gelip bir puan için bile itiraz etmişti. Yani bir puan için bile veli ile karşı karşıya geliyoruz.”* Benzer şekilde Ö25 kodlu öğretmen de görüşünü: *“Veliler bu konuda bilgili değiller. Öğrencilerle drama yapacaksınız diyelim. Veli bunu öğretmen işini yapmıyor tiyatro yapıyor diye yorumluyor.”* şeklinde dile getirerek velilerden kaynaklanan sorunlara dikkat çekmiştir.

Mülakattan elde edilen diğer bulgular ise tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımına yönelik görüşleridir. Öğretmenlerin bu görüşleri doğru, kısmen doğru, yanlış ve cevapsız şeklinde kategorilere ayrılarak Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Alternatif Ölçme-Değerlendirmenin Tanımı Hakkında Öğretmen Görüşleri

Cevap Türleri	f	Öğretmenler
Doğru	28	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35
Kısmen Doğru	5	Ö4, Ö13, Ö23, Ö24, Ö25
Yanlış	1	Ö34
Cevapsız	1	Ö30
Toplam	35	

Tablo 5 incelendiğinde alternatif ölçme-değerlendirme yöntemini doğru cevaplayan öğretmenlerin çoğunlukta (f=28) olduğu görülmektedir. Örneğin Ö12 şu şekilde bir tanım yapmıştır : *“Alternatif ölçme değerlendirme mevcut ölçme değerlendirme dışında farklı yollar kullanarak elde edilen ölçme değerlendirmedir.”* Ö18 ise: *“Sadece not verme odaklı, sonuç odaklı değil sürecin de değerlendirildiği yine öğrencinin de kendi kendini değerlendirdiği yöntemlerdir.”* şeklinde doğru bir tanım yaptığı belirlenmiştir.

Alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin tanımını kısmen doğru (f=5) cevaplayanlar öğretmenler de bulunmaktadır. Örneğin Ö23 konuyla ilgili: *“Alternatif ölçme şu olabilir mi acaba?”*

Belli bir şey vardır, sistem vardır ölçme değerlendirilmedi. Yani yazılı yaparsın, performanslar projeler vardır. Alternatif de bunlara ek olarak işte öğretmenin koyabileceği değerlendirme süreçleridir diye düşünüyorum.” şeklinde bir tanım yapmıştır.

Alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini yanlış şekilde tanımlayan ve cevapsız bırakan birer öğretmen bulunmaktadır. Yanlış tanım yapan öğretmen ise : *“Yazılı sınavlardan başka şey olarak düşünüyorum. Ney olabilir sözlü olabilir, farklı klasikten ziyade test, kısa cevaplı test gibi yöntemler olabilir diye düşünüyorum.”* şeklinde tanımlamıştır. Ö34 kodlu bu öğretmenin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin tanımını yapmak yerine geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerinin tanımını yaptığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA

Bu bölümde tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunlar ve alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımına yönelik belirttikleri görüşler tartışılarak yorumlanmıştır.

Anketten ve yarı yapılandırılmış görüşmeden elde edilen sonuçlara göre tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları sorunların başında ilk olarak tarih dersine ayrılan haftalık sürenin yetersiz oluşu gelmektedir. Ankete katılan tarih öğretmenlerinin %25'i, görüşmeye katılan görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu (f=27) tarih dersine ayrılan haftalık sürenin ölçme-değerlendirme yapmaya yetmediğini belirtmiştir. Araştırmacı da bu konuda tarih öğretmenleriyle aynı görüştedir. 9, 10 ve 11.sınıf düzeyinde tarih dersine haftada iki saat, 12. sınıf düzeyinde Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi (ÇTDT) dersine dört saat ayrılmıştır. ÇTDT dersi için zaman yeterli olabilmektedir ancak diğer sınıf düzeylerinde ders saatinin yetersiz kaldığı görülmektedir. Buna bir de müfredatın yoğun oluşu eklenirse öğretmenlerin ölçme-değerlendirmeye vakit ayıramaması normaldir. Örneğin Ö1 konuyla ilgili görüşünü *“Müfredat çok yoğun. Ders saatleri yetmiyor. Bu da ölçme değerlendirme faaliyetlerini etkiliyor.”* şeklinde ifade etmiştir. Alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken ders saatlerinin yetersiz oluşu ile ilgili yapılmış birçok çalışma mevcuttur (Şaşmaz-Ören ve Tatar, 2007; Kanatlı, 2008; Akbaş ve Gençtürk, 2012; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Çelebi, 2013; Kanatlı (2008), Günal, 2013; Acat ve Uzunkol, 2010; Yiğit, 2013; Aktürk, 2012; Aksu, 2013; Anıl ve Acar, 2008; Büyüktokath ve Bayraktar, 2014; Tay, 2013; Algan, 2008; Kaya vd., 2013). Bu bağlamda bu araştırmanın bulgularıyla anılan araştırmanın bulguları birbirini desteklemektedir.

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken karşılaştıkları diğer bir sorun öğrencilerin ilgisizliğidir. Ankete katılan öğretmenlerin %25'i, görüşmeye katılan öğretmenlerinin çoğunluğu (f=32) bu konuda görüş bildirmişlerdir. Örneğin Ö21 *“Öğrenci bazen performans görevini 'öğretmen verdi, yapalım' olarak görüyorlar. Çağımız da değişti. İnterneti hemen açıp, oradan çıktısını alıp yazıp getiriyor. Faydasını göremiyorum açıkçası. Öğrenci hakkıyla yapmıyor. Daha çok üstünde yük olduğunu düşünüyor.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Bunun en önemli sebepleri olarak; öğrencilerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerindeki rollerinin kendilerine tam olarak anlatılmaması ve bu konuda öğrencilerin yeterince bilinçlendirilmemiş olmaları söylenebilir. Şaşmaz-Ören ve Tatar (2007), Kanatlı (2008), Aktürk (2012), Akbaş ve Gençtürk (2012), Kaya ve diğerleri (2013), Tay (2013) çalışmaları ile bu araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Tarih öğretmenlerinin sorun yaşadıkları diğer bir konu ise velilerden kaynaklı sorunlardır. Ankete katılan tarih öğretmenlerinden %16,4'ü, görüşmeye katılan öğretmenlerin ise yarısına yakını (f=15) bu konu hakkında görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin velilerle ilgili bahsettikleri bu sorunların içinde; öğrencilerle tam olarak ilgilenmeme, öğretmen ile iletişim kurmama, öğrencinin yerine ödevi yapma, öğretmenin verdiği nota itiraz etme yer almaktadır. Örneğin Ö25: *“Veliler bu konuda bilgili değiller. Öğrencilerle drama yapacaksınız diyelim. Veli bunu öğretmen işini yapmıyor tiyatro yapıyor diye yorumluyor.”* şeklinde görüş belirtirken diğer bir öğretmen Ö13 ise: *“Veliler de çok duyarlı değiller öğrenciye karşı. Bazen velilerin yaptığı ödevlere rastlıyorum.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Konuyla ilgili olarak velilerin eğitim seviyelerinin düşük olması ve alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda bilgi eksikliklerinin olmasından dolayı bu tür sorunların yaşandığı söylenebilir.. Şaşmaz-Ören ve Tatar (2007), Tay (2013), Gelbal ve Kelecioğlu (2007), Tay (2013), Kanatlı (2008), Büyüktokatlı ve Bayraktar (2014), Acat ve Uzunkol (2010), Adanalı ve Doğanay (2010), Akbaş ve Gençtürk (2012), Aktürk (2012), Çelebi (2013) yaptıkları araştırmalarda bu araştırmanın sonuçlarına benzer bulgulara ulaşmışlardır.

Ankete katılan tarih öğretmenlerinin %10'3'ü ve görüşmeye katılan tarih öğretmenlerinin aza yakın bir kısmı (f=7) alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken okulun ve sınıfın fiziki yetersizliklerinden kaynaklı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Ö20 *“Bilgisayarların çoğu çalışmıyor, virüslü. Akıllı tahtalar var, interneti çalışmıyor çoğunun. Görsel bir şey açacağımız zaman açamıyoruz.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Tarih öğretmenlerinin yaşadıkları bu sorunların sorun yaşanan okullarda teknik aksaklıkların zamanında onarılmamasından, okullarda eğitim sitelerinin MEB tarafından çok kısıtlı tutulmasından, okul kütüphanelerine tarihi kaynak konusunda gereken desteğin verilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Okul ve sınıfın fiziki şartlarının yetersizliğinden kaynaklı sorunlara Şaşmaz-Ören ve Tatar (2007), Kanatlı (2008), Büyüktokatlı ve Bayraktar (2010), Adanalı ve Doğanay (2010), Akbaş ve Gençtürk (2012), Günel (2013), Asma ve diğerleri. (2018) Aktürk (2012), Pamuk (2015), Kaya ve diğerleri (2013), Çelebi (2013), Yiğit (2013), Aktürk (2012), Tay (2013) da yaptıkları araştırmalarda rastlamışlardır. Bu bağlamda bu araştırmanın sonuçlarıyla anılan araştırmaların sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Ankete katılan öğretmenlerin %8,6'sı ve görüşmeye katılan öğretmenlerin az bir kısmı (f=4) alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini uygularken sınıfların kalabalık olmasından dolayı sorun yaşadıkları konusunda görüş bildirmişlerdir. Örneğin Ö33 *“Örneğin drama uygulayacağım zaman sınıflar çok kalabalık. Her öğrenciyle iletişim halinde olamıyorsun.”* şeklinde görüş bildirmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin çoğunun (%61,5) ve görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunun (%57,1) derslerine girdikleri sınıfların ortalama mevcudunun 20'nin üzerinde olmasından dolayı alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken sorun yaşadıkları düşünülmektedir. Özellikle performans görevi, dereceli puanlama anahtarı, öğrenci ürün dosyası, drama gibi yöntemlerin uygulanabilmesi için sınıfların 20'nin altında olması alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin daha çok kullanılabilmesinin önünü açacaktır. Sınıfların kalabalık olması sorun yaşanmasında etken olarak düşünülmekle birlikte örneğin drama yapılacağı zaman her öğrenciye mümkün olduğunca görev verilmesinin bu sorunun etkisini azaltabileceği ve böylelikle öğretmenin her öğrenciyle iletişim halinde olmasına, her öğrenciyi gözlemleyebilmesine, her öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenme deneyimine sahip olmasına olanak sağlayacağı unutulmamalıdır. Anıl ve Acar (2008), Akbaş ve Gençtürk (2012),

Pamuk (2015), Büyüktokatlı ve Bayraktar (2014), Gelbal ve Kelecioğlu (2007), Asma ve diğerleri (2018), Günal (2013), Acat ve Uzunkol (2010), Kanatlı (2008), Pamuk (2015), Yiğit (2013), Tay (2013), Şaşmaz-Ören ve Tatar (2007), Kaya ve diğerleri (2013), Aktürk (2012) de yaptıkları araştırmalarda bu araştırmanın sonuçlarına benzer bulgulara ulaşmışlardır.

Ankete katılan öğretmenlerin %7,8'i, görüşmeye katılan öğretmenlerin az bir kısmı (f=5) alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken sınıf yönetiminde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Ö3 *"Özellikle performans görevlerinin sunumu sırasında gürültü olabiliyor. Bundan kaynaklı sınıfın disiplinini sağlayamadığımız oluyor."* şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygulama sürecinde sınıf yönetiminde zorluklar yaşamasının nedeni olarak; sınıfların kalabalık olması, öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme süreci ile ilgili bilgi eksikliklerinin olması, özellikle bazı meslek lisesi türlerindeki öğrenci profilleri buna örnek gösterilebilir. Yiğit (2013), Akbaş ve Gençtürk (2012) yaptıkları araştırmalarda bu konuda sınıf yönetiminde öğretmenlerin sorun yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda bu çalışmanın sonuçlarını destekler nitelikte bulgulara ulaşmışlardır.

Ankete katılan öğretmenlerin %2,6'sı, görüşmeye katılan öğretmenlerden ise sadece biri ölçeklerin karmaşık olması ve uzunluğu hakkında sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Ö13 *"Ölçeklerdeki kriter sayısı bazen çok oluyor. Bunun 3-4 tane olması yeterlidir."* diyerek bu konuda görüş bildirmiştir. Bunun sebebinin öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmamasından kaynaklı olduğunu düşünülmektedir. Bunun da öğretmenlere lisans eğitiminde ve hizmet içi eğitimlerde yeterince anlatılmamasından ileri geldiği söylenebilir. Anıl ve Acar (2008) sınıf öğretmenleriyle, Acat ve Uzunkol (2010) sınıf öğretmenleriyle, Yiğit (2013) Türkçe öğretmenleriyle, Algan (2008) sosyal bilgiler öğretmenleriyle, Gelbal ve Kelecioğlu (2007) sınıf ve branş öğretmenleriyle, Büyüktokatlı ve Bayraktar (2014) sınıf ve fen bilimleri öğretmenleriyle yaptıkları araştırmalarda bu konuda sorunlar yaşandığını tespit ederek bu araştırmada tespit edilen sorunlara benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Ankete katılan öğretmenlerin %4,3'ü, görüşmeye katılan öğretmenlerin ise sadece biri alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken bilgi eksikliğinden dolayı sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Örneğin Ö2 *"Ben kendim olarak da bu yöntemlerle ilgili yeterli bilgiye sahip değilim. Bundan kaynaklı yaşadığım sıkıntı da öğrenci notu az bulabiliyor bazen. Bundan kaynaklı sorun yaşadığım olmuştur."* diyerek görüşünü bildirmiştir. Bu sorunun yaşanmasında öğretmenlerin lisans eğitimlerinde ve hizmet içi eğitimlerde yeterince uygulamaya dönük eğitim almamaları akla gelmektedir. Diğer bir neden olarak öğretmenlerin mesleki hayatlarında alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin ne olduğu, nasıl uygulandığı yönünde araştırma yapmamaları, değişik ders programlarının öğretmen kılavuz kitaplarını incelememeleri de bir etken olarak görülebilir. Anıl ve Acar (2008), Büyüktokatlı ve Bayraktar (2014), Akbaş ve Gençtürk (2012), Tay (2013), Kanatlı (2008), Yiğit (2013), Asma ve diğerleri (2018) yaptıkları araştırmalarda bu araştırmadakine benzer bulgulara ulaşmışlardır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden ikisi tarih ders kitaplarındaki alternatif ölçme değerlendirme konusunda yeterli uygulamanın olmadığı ve sınav sisteminin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini desteklemediği konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerden 1'inin ders kitaplarıyla ilgili sorun yaşamasının nedeni olarak ders kitaplarını göstermesi normal

olarak karşılanmalıdır. Tarih ders kitapları incelendiğinde bilgi anlamında eskiye göre yoğunluğu azalmış olsa da bu sorunun günümüzde de devam ettiği söylenebilir. Özellikle performans görevi başta olmak üzere diğer alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine ünite süreci boyunca yeterince yer verilmediği düşünülmektedir. 2018 tarih öğretim programlarında da bunun aynı şekilde olduğu yorumlanabilir. Yani 2018 TDÖP'den önceki programlarda alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleriyle ilgili bilgilere yer verilmiş olsa da 2018 TDÖP'lerde bu kaldırılmış durumdadır. Kaya ve diğerleri (2013) tarih öğretmenleriyle yapmış oldukları çalışmada tarih ders kitaplarındaki performans görevlerinin iyi organize edilmediğine dair bulgulara ulaşmışlardır.

Görüşmeye katılan diğer bir öğretmen ise ÖSYM'nin uyguladığı sınav sisteminin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini desteklemediğini, tarih dersine yönelik sınav sorularının alandaki konuların yoğunluğuyla karşılaştırıldığında az olduğunu, bunun da öğrencinin motivasyonunu düşürdüğünü ifade eden bir görüş belirtmiştir. Burada şu şekilde bir yorumda bulunulabilir; ÖSYM tarafından tarih dersine ayrılan soru sayısının tüm sınıfları kapsayacak şekilde ve yeterince sorulmaması öğrencilerin derse ilgi göstermemesine, alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleriyle öğrenciye kazandırılacak faydanın azalmasına neden olabilir. Öğrenci bütün sınıf düzeylerinde soru sorulmadığını gördükçe gerek performans görevi olsun gerekse proje olsun bunlara gereken önemi vermeyecek hale daha çok gelebilir. Aktürk (2012), Tay (2013) yaptıkları çalışmalarda sınav sisteminden kaynaklı sorunlar yaşandığını belirterek bu araştırmanın sonuçlarını destekleyecek nitelikte bulgulara ulaşmışlardır.

Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirmenin ne olduğuna ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Tarih öğretmenlerinin çoğunun alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımını literatürle karşılaştırıldığında doğru yaptığı, 5'inin kısmen doğru, 1'inin yanlış, 1'inin cevapsız bıraktığı görülmüştür. 2007 yılından bu yana yürürlükte olan, yapılandırıcılık çerçevesinde hazırlanan tarih dersi öğretim programlarında da değinilmesine rağmen alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımını tam anlamıyla ifade edemeyen ve yanlış olarak da ifade eden öğretmenlerin bulunması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Konuyla ilgili olarak eksikliği olan öğretmenlerin 2007-2018 yılları arasındaki tarih dersi öğretim programları hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anketten elde edilen bulgulara göre tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken en çok karşılaştıkları sorunlar; tarih dersine ayrılan haftalık sürenin azlığı, velilerin eğitim düzeyinin düşük olması ve öğrencilerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine karşı ilgisiz olmaları olarak tespit edilmiştir. En az karşılaştıkları sorunlar ise; ölçeklerin karmaşık olması, alternatif ölçme-değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahip olmama şeklindedir.

Görüşme formundan elde edilen bulgulara göre tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken en çok karşılaştıkları sorunların; öğrencilerin ilgisizliği, tarih dersine ayrılan sürenin azlığı ve velilerden kaynaklanan problemler (bilgi eksikliği, ilgisizlik, nota itiraz) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En az karşılaştıkları problemler ise, ölçeklerin uzun olması, öğretmenin bilgi eksikliği ve diğer sorunlar şeklindedir.

Anket ve mülakattan elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken en çok karşılaştıkları sorunların; tarih dersine ayrılan sürenin azlığı, öğrencilerin ilgisizliği ve velilerden kaynaklanan sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. En az karşılaşılan sorunlar ise; ölçeklerin karmaşık olması ve öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri hakkındaki bilgi eksikliğidir. Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken okulun ve sınıfın fiziki şartlarının yetersiz olması, sınıf mevcudunun fazla olması ve sınıf yönetiminde zorluklar yaşanması konuları ise öğretmenlerin orta sıklıkta karşılaştıkları diğer sorunlardır.

Ayrıca görüşmeye katılan tarih öğretmenlerinin çoğunun alternatif ölçme-değerlendirmenin tanımını literatürle karşılaştırıldığında genel olarak doğru ifade ettikleri sonucuna varılmıştır. Tarih ders kitaplarında alternatif ölçme-değerlendirme uygulamalarına az yer verilmesi ve ÖSYM'nin uyguladığı üniversiteye giriş sınavlarında tarih dersi sorularının konulara göre dengeli dağıtılmaması da görüşmeye katılan öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen diğer sonuçlardır.

Araştırmanın sonunda şu önerilerde bulunulabilir;

1. Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken sınıf yönetiminde ve ölçekleri hazırlama aşamasında sorun yaşamamaları için öğretmenlere Milli Eğitim Bakanlığınca özel olarak alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda uygulamaya dönük hizmet içi eğitim verilmelidir.
2. Öğrenci ve veliler alternatif ölçme-değerlendirme süreciyle ilgili yerine getirmeleri gereken sorumluluklar hakkında öğretmenler tarafından bilgilendirilmelidir.
3. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri konusunda bilgi düzeylerinin artması için bir internet sitesi hazırlanmalıdır.
4. Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini daha sağlıklı uygulayabilmeleri için liselerdeki sınıf mevcutlarının yirminin altına indirilmesi gerekmektedir.
5. Tarih öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini uygularken okulun ve sınıfın fiziki şartlarının yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşamamaları için okul idarelerince gereken önlemler alınmalıdır.
6. Tarih ders kitaplarında alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri ile ilgili bol örneklere yer verilmelidir.
7. Araştırma Gümüşhane ili özelinde yapılmıştır. Başka bir il özelinde de benzer araştırmalar yapılabilir.

6. KAYNAKÇA

Adanalı, K. & Doğanay, A. (2010). Beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretiminin alternatif ölçme-değerlendirme etkinlikleri açısından değerlendirilmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 271-292.

Acat, M. B. & Uzunkol, E. D. (2010). Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim programlarındaki değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 1-27.

Akbaş, Y. & Gençtürk, E. (2012). Coğrafya öğretmenlerinin alternatif ölçme-değerlendirme teknikleri ile ilgili görüşleri: Kullanma düzeyleri, sorunlar ve sınırlılıklar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(30), 331-356.

Aksu, Ö. (2013). *Biyoloji öğretmenlerinin uyguladıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin değerlendirilmesi ve öğretmen-öğrenci görüşleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aktürk, A. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sürece dayalı ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanabilme durumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Algan, S. (2008). *İlköğretim 6. ve 7.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının ölçme ve değerlendirme ögesinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Altınışik, D. (2014). *Fen ve teknoloji öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme etkinliklerini gerçekleştirme düzeyleri (Kırıkkale ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.

Anıl, D.,& Acar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 44-61.

Asma, M., Çamlıyer, H., Soytürk, M., Balcı, T. ve Çamlıyer, H. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretiminde alternatif ölçme ve değerlendirme üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 37-62.

Bahar, M.,Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2015). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri*. Ankara: PegemA.

Bayat, S. & Şentürk, Ş. (2015). Fizik, kimya, biyoloji ortaöğretim alan öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 118-135.

Büyüktokatlı, N. & Bayraktar, Ş. (2014). Fen eğitiminde alternatif ölçme değerlendirme uygulamaları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(1), 103-126.

Cansız-Aktaş, M. & Yaşar-Aktaş, D. (2012). Öğretmenlerin yeni ortaöğretim matematik öğretim programında önerilen ölçme araçlarına karşı tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 261-282.

Çelebi, B. S. (2014). *11. sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinde ölçme ve değerlendirme konusunda tarih öğretmenlerinin görüşleri (Trabzon ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Geliştirilmiş 6. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Dokumacı-Sütçü, N. (2013). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma düzeylerine ilişkin yeterlik algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.

Duban, N. & Küçükyılmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.

Gelbal, S. & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 135-145.

Gülbetkin, M. (2011). *Coğrafya öğretmenlerinin sürece dayalı ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Günel, H. (2011). *Tarih öğretmenlerinin yapılandırmacı eğitim uygulamaları hakkındaki görüşleri (Erzurum örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

İrez, S. & Yavuz, G. (2009). Biyoloji öğretmenlerinin yeni öğretim programlarının getirdiği değerlendirme yaklaşımları hakkındaki görüş ve uygulamaları. *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30(30), 137-158.

Kanatlı, F. (2008). *Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Karalök, S. (2014). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin matematik dersi tamamlayıcı ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin profilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Kaya, R., Güven, A., Akkuş, Z., & Günel, H. (2013). Tarih öğretmenlerinin yeni tarih öğretim programlarındaki ölçme-değerlendirme etkinliklerinin uygulama süreci hakkındaki görüşleri (Erzurum örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 117-137.

Kilmen, S. & Beyhan, S. (2011). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulama sıklıkları ve tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarına yönelik görüşleri (Düzce ili örneği). *Ege Eğitim Dergisi*, 12(2), 83-104.

Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2017). *Ölçme ve değerlendirme performans ve portolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: PegemA.

MEB. (2011). *Ortaöğretim 11. sınıf tarih dersi öğretim programı*. Ankara.

MEB. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, Ankara. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLE_YY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden 02.01.2019 tarihinde edinilmiştir.

MEB. (2018). *Ortaöğretim tarih dersi (9, 10, 11.sınıflar) öğretim programı*. Ankara.

Metin, M. & Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 37-51.

Okur, M. (2008). *4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Orhan, A. T. (2007). *Fen eğitiminde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin ilköğretim öğretmen adayı, öğretmen ve öğrenci boyutu dikkate alınarak incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özenç, M. & Çakır, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 14(3), 914-933.

Özkoparan, O. (2016). *Beden eğitimi ve spor derslerinde alternatif ölçme-değerlendirme yöntemleri kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Pamuk, A. (2015). Tarih derslerinde alternatif ölçme. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(4), 29-46.

Pamukcu, C. (2015). *Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme gelişim programının coğrafya öğretmen adaylarının yeterlik algısı ve bilgi düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Sırkıntı, A. (2007). *İlköğretimde öğretmenlerin matematik dersinde alternatif değerlendirme tekniği olan "ürün seçki dosyası (portfolyo)" hakkında görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şaşmaz-Ören, F. & Tatar, N. (2007). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin alternatif değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri-1. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 15-27.

Şimşek, N. (2011). Sosyal bilgiler dersinde alternatif ölçme değerlendirme araçlarının kullanılması: Nitel bir çalışma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 149-168.

Tay, B. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif değerlendirme konusundaki görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 661-683.

Yayla, R. G. (2012). *Fen ve teknoloji öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntem teknikleri ve uygulamaları hakkındaki görüş ve düşüncelerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yiğit, F. (2013). *İlköğretim 6, 7 ve 8.sınıf Türkçe dersi öğretim programı'ndaki alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.